

Bogdana Borota, Tina Štemberger
Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta

GLASBENE ZMOŽNOSTI IN POTREBE PO IZOBRAŽEVANJU ŠTUDENTOV PREDŠOLSKE VZGOJE

Izvirni znanstveni članek / Original Research Paper

Izvleček

V pedagoški praksi začetnega izobraževanja vzgojiteljev se kaže izziv individualizacije študijskih procesov glede na predhodne glasbene izkušnje študentov in njihovo motiviranost za študij. Z empirično raziskavo smo želeli ugotoviti, kako študenti ocenjujejo svoje glasbene zmožnosti, kakšne so njihove glasbene izkušnje in na katerih področjih glasbenega izobraževanja ocenjujejo potrebo po večji pomoči v povezavi z dokončano srednjo šolo in formalnim glasbenim izobraževanjem pred študijem. Sodelovalo je 122 študentov 1. letnika študijskega programa Predšolske vzgoje na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem. Podatki so bili zbrani in obdelani na ravni deskriptivne in inferenčne statistike. Študenti ocenjujejo lastne glasbene zmožnosti nizko. Najmanj pomoči potrebujejo pri branju notnega zapisa, največ pa pri igranju na glasbila, dirigiranju, vokalni tehniki in glasbenem ustvarjanju. Razlike v ocenah se kažejo glede na zaključeno srednješolsko izobraževanje in formalne oblike glasbenega izobraževanja.

Ključne besede: začetno izobraževanje vzgojiteljev, učni izidi, kompetence vzgojiteljev, glasbena pismenost, formalno glasbeno izobraževanje, neformalno glasbeno izobraževanje

Abstract

Musical Abilities in Relation to the Needs to Educate Preschool Education Students

The practice of preschool teachers' initial education points to the challenge of individualizing the study processes according to students' previous musical experience and their motivation to study. The aim of empirical study was to find out how students self-assess their musical abilities and what their musical experience is. We also wanted to determine in which areas of musical education students assess the need for more support, in relation to secondary school graduation and formal music education before entering the studies. The study included 122 first year students of Preschool Education at University of Primorska, Faculty of Education. Data were gathered and processes on the level of descriptive and inferential statistics. In general, the results indicate students assess their musical abilities as rather low. The lowest level support will be needed in reading the musical scores and the highest level of support will be needed in playing the instrument, conducting, vocal technique and in creating music. The differences in self-assessed abilities are evident regarding secondary education and formal forms of music education.

Keywords: preschool teachers initial teacher education, learning outcomes, preschool teachers' competences, musical literacy, formal music education, non-formal music education

Uvod

Študijski program Predšolska vzgoja se na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem (UP PEF) izvaja od leta 1998. V akademskem letu 2009/10 se je na triletni visokošolski strokovni program Predšolska vzgoja (180 KT) vpisala prva generacija bolonjskih študentov. Študij je postal široko dostopen kandidatom, ki so štiriletne srednje šole zaključili z maturo, poklicno maturo oziroma zaključnim izpitom. Pogoje za vpis imajo tudi vsi tisti, ki so pred 1. junijem 1995 zaključili katerikoli štiriletni srednješolski program.

»Cilj programa je izobraziti vzgojitelja, ki bo strokovno trden in odprt za otrokove potrebe v sodobni družbi in ki bo zmožen otroku pomagati ustvariti dobre socialne temelje za kasnejši prehod v formalnejši učni proces v šoli« (Predšolska vzgoja – Opis programa od vpisa v 1. letnik v študijskem letu 2016/17 dalje, b. d.). Predmetnik¹ v posodobljenem študijskem programu za akademsko leto 2016/17 vključuje tri obvezne predmete s področja glasbe: Glasbeni jezik (3 KT), Glasbene dejavnosti (3 KT) in Otrok in glasba (6 KT). Študentom sta na voljo tudi dva izbirna predmeta: Glasbeno poustvarjanje I (6 KT) in Glasbene didaktične igre (3 KT).

Diplomanti predšolske vzgoje so usposobljeni za delo vzgojitelja v vrtcu na deklarativni ravni. Imajo znanje in informacije, kaj in kako poučevati (Razdevšek - Pučko, 2003). V času študija teoretična znanja preizkušajo in preverjajo med praktičnim izobraževanjem. V pedagoški praksi pa so, glede na spreminjajoče se socialno-družbene razmere, poučevalne situacije nepredvidljive in vnaprej manj določljive. Za tovrstne pedagoške izzive se diplomanti v času študija ne usposobijo v celoti, saj je težko vnaprej predvideti na primer izpeljave integracije otrok s posebnimi potrebami, delo v skupinah različnih otrok ali delo z otroki v kulturno mešanih skupinah (Education System in Slovenia, 2003).

Pri vzgojiteljih prihajajo v ospredje potrebe po proceduralnih in strateških znanjih, s katerimi lahko izbirajo, procesirajo in uporabljajo informacije glede na konkretne poučevalne situacije. Ta znanja, sposobnosti, spretnosti in naravnost so zaobjeti v kompetencah in učnih izidih, ki so določeni s študijskim programom. Učne izide za izobraževanje učiteljev so začrtali na evropski ravni v projektu meNet.² So tudi pomembno vodilo za posodabljanje predmetnikov in učnih načrtov študijskih programov za izobraževanje vzgojiteljev v vrtcih in razrednih učiteljev v osnovni šoli, predvsem na področjih glasbene umetnosti in didaktike glasbe.

Dokument *meNet učni izidi pri izobraževanju učiteljev glasbe* (2010) vsebuje standarde in deskriptorje za tri področja: 1) glasbeno in pedagoško znanje, razumevanje in spretnosti;

1 Predmetnik Predšolska vzgoja. Pridobljeno s file:///C:/Users/Bogdana/Downloads/ Predsolska_vzgoja_1.stopnja-od2016-17-popravki.pdf

2 Projekt meNet (Music Education Network) je potekal med letoma 2006 in 2009. Vključenih je bilo 26 partnerskih institucij iz 11 evropskih držav. Raziskave so potekale na šestih tematskih področjih: 1. glasbeno izobraževanje v projektih Comenius 1 in Comenius 2, 2. glasbeno izobraževanje v šolskih sistemih evropskih držav, 3. izobraževanje učiteljev glasbe v različnih institucijah, 4. vseživljenjsko učenje, 5. primeri iz prakse in njihov kontekst, 6. učni izidi meNet pri izobraževanju učiteljev glasbe (Niermann, Hennessy, Vugt in Malmberg, 2008). Analiza študijskih programov za razredne učitelje je pokazala variabilne vstopne pogoje med državami, vključenimi v raziskavo. Na Finskem je treba poleg opravljene mature izkazati dodatna izobraževanja in usposobljenost. Sprejemni preizkusi se zahtevajo v Nemčiji in na Češkem. Na Madžarskem in v Sloveniji pa se glasbene dispozicije in glasbeno znanje kandidatov ne preverjajo (Rotar Pance, 2008).

2) splošno pedagoško znanje, razumevanje in veščine; 3) generično znanje, razumevanje in veščine. V opisnikih, ki se neposredno dotikajo glasbenih zmožnosti učiteljev, je navedeno, da so učitelji glasbe sposobni glasbeno komunicirati skozi zanesljivo in prepričljivo izvajanje, lahko komponirajo in prirejajo glasbo za učence, pri čemer zavestno upoštevajo stilne in tehnične zahteve (prav tam). Te zmožnosti so neločljivo povezane s pismenostjo učitelja na raznovrstnih področjih, pa tudi s procesi glasbenega opismenjevanja skozi formalno, neformalno in informalno izobraževanje. Raziskava o učnih izidih študentov 3. letnikov predšolske vzgoje v Sloveniji in na Hrvaškem je pokazala, da študenti pridobljeno znanje in usposobljenost na glasbenem področju ocenjujejo kot zelo dobro. Zelo zadovoljni so z izobrazbo, ki jo pridobijo na fakultetah (Blašković, 2016).

Pismenost je zmožnost vzpostavljanja komunikacije v določenem simbolnem sistemu. Omogoča nam dostopati do področij védenja, kot so jezikovno, matematično, glasbeno, likovno, tehnično, informacijsko, pa tudi socialno in čustveno (Gardner, 1995). Obravnavanje pismenosti je tesno povezano s procesi opismenjevanja. Slednje ima poseben pomen v vzgoji in izobraževanju. Opismenjevanje na čim več različnih področjih je ena od osrednjih vzgojno-izobraževalnih nalog vrtcev in šol. Gardner pravi, da se demokratičnost šolskih sistemov prepozna po številu jezikov, v katerih se imajo udeleženci izobraževanja možnost opismeniti (prav tam).

Opismenjujejo lahko tisti, ki so pismeni (Levison, 1990; Gordon, 1997). Zato se izzivi opismenjevanja otrok v vrtcih in šolah povezujejo z učinkovitostjo opismenjevanja študentov in njihovimi učnimi izidi. V prispevku se osredotočamo na glasbeno pismenost študentov, bodočih vzgojiteljev. Strnjeno predstavimo posebnosti glasbene pismenosti in procesov glasbenega opismenjevanja, ki so obenem predmet naše raziskave.

Glasbena pismenost je pogosto razumljena kot sposobnost pretvorbe pisne podobe glasbe v zvočno in obratno. Raziskovalci se takemu ozkemu pogledu na glasbeno pismenost izogibajo (Mills in McPherson, 2006), saj obstajajo kulturna okolja, pa tudi zvrsti glasbe, kot sta jazz in ljudska glasba, v katerih ustvarjanje in izvajanje glasbe poteka samo v živo. Zato se pridružujemo tistim, ki glasbeno pismenost opredeljujejo kot skupek sposobnosti, spretnosti in znanj, ki nam omogočajo, da glasbo poslušamo, doživljamo, vrednotimo, izvajamo in ustvarjamo (Borota, Kavčič Divjak, 2015).

Odrasli se glasbeno opismenjujemo na enak način kot otroci, skozi faze poslušanja, izvajanja, branja in pisanja (Gordon, 1997). Če želimo glasbo tudi brati in pisati, si moramo, ne glede na to, kdaj z opismenjevanjem začnemo, najprej razviti glasbene predopismenjevalne zmožnosti³ in spretnosti⁴ (Sloboda, 2001, Borota in Kovačič Divjak, 2015). Le-te si razvijamo z aktivnim odnosom do glasbe, še posebej s poslušanjem in izvajanjem glasbe. V teh procesih se učinkovito dopolnjujejo formalne, neformalne in

3 Glasbene predopismenjevalne zmožnosti so: slušno zavedanje, razlikovanje zvočnih/glasbenih vzorcev, zmožnost usklajevanja glasbenega izvajanja z drugimi ter vzpostavljanje povezav med zvočno in pisno podobo glasbe (Sloboda, 2001).

4 Spretnosti nam omogočajo, da izrazimo glasbene sposobnosti. Spretnosti razvijamo na ravneh pevskih spretnosti, spretnosti igranja na glasbila in spretnosti enakomernega izvajanja v izbranem tempu. Spretnosti urimo skozi daljše časovno obdobje. Pri tem ima pomembno vlogo glasbeni spomin, ki si ga širimo, poglobljamo in utrjujemo celo življenje (Gordon, 1997, Sloboda, 2001, Borota in Kovačič Divjak, 2015).

informalne oblike izobraževanja, ki v praksi učinkujejo vzajemno (Folkestar, 2006; Lebler, 2008). Pri izobraževanju učiteljev si prizadevamo, da je izkušnjska situacija študenta podobna otrokovi, pri čemer so vsebine, ponazorila in tempo učenja prilagojeni izkušnjam odraslega. Predavatelj začne izzive glasbenega opismenjevanja zaznavati ob stiku s študenti, v konkretni glasbeni interakciji s študenti in glasbo. Pri tem si lahko pomagamo z načelom šestih korakov, ki so preizkušeni na primeru matematičnega opismenjevanja odraslih (Groenestijn, 2011, 89) in jih v nadaljevanju apliciramo na glasbeno področje:

1. vzpostavitev konkretne glasbene situacije s poudarkom na glasbenem izvajanju,
2. prepoznavanje težav,
3. načrt reševanja izziva, iskanje rešitev v interakciji s študenti,
4. nadaljnje učenje na podlagi izkušenj študentov in predhodnega znanja,
5. preverjanje rezultatov, ponovna vzpostavitev glasbene situacije s poudarkom na glasbenem izvajanju,
6. refleksija procesa.

Naša raziskava je bila zasnovana v drugem koraku, ko smo pri ovrednotenju skupaj s študenti prepoznavali njihove dosežke in izzive nadaljnjega glasbenega opismenjevanja pri predmetu Glasbeni jezik.

Raziskava

Glede na orisana konteksta študija Predšolske vzgoje in potrebe po razvijanju glasbene kompetentnosti študentov smo problemsko situacijo pedagoške raziskave zasnovali na naslednjih ugotovitvah iz prakse. Na študij Predšolske vzgoje na UP PEF se vpisujejo študenti, ki so zaključili štiriletne srednješolske programe različnih smeri. S tem je povezan izziv kontinuitete formalnega glasbenega izobraževanja študentov, saj večina srednješolskih programov ne vključuje vsebin s področja glasbene umetnosti. Ob tem pa ne smemo zanemariti dejstva, da si študenti glasbene zmožnosti lahko kontinuirano razvijajo v drugih formalnih, neformalnih in informalnih oblikah glasbenega izobraževanja, kot so glasbena šola, pevski zbori, inštrumentalni ansambli, samoiniciativno glasbeno izobraževanje v virtualnem okolju in vrstniško glasbeno učenje (Lebler, 2008; Hanken, 2016).

Na splošno ugotavljamo, da imajo študenti v 1. letniku visokošolskega strokovnega programa Predšolska vzgoja različne glasbene izkušnje. Tako v praksi obstaja možnost večje potrebe po individualizaciji dela s študenti glede na njihove glasbene izkušnje, zanimanje za glasbo in motiviranost za študij. Prepoznavanje in upoštevanje individualnih razlik med študenti omogoča prilagajanje skupnega poučevanja ter učenja glede na posebnosti, potrebe vsakega posameznika (Strmčnik, 2001). Raziskava na vzorcu 790 slovenskih dijakov iz 22 srednjih šol je potrdila ustreznost notranje učne diferenciacije in individualizacije pri upoštevanju različnosti učencev in zagotavljanja enakih možnosti za čim boljši razvoj (Kalin, Vogrinc in Valenčič Zuljan, 2009). Zato je namen empirične raziskave ugotoviti, kje vse so se študenti glasbeno izobraževali in kako pogosto se sedaj ukvarjajo z glasbo. Zanima nas tudi, kako študenti ocenjujejo svoje glasbene zmožnosti in na katerih področjih glasbenega izobraževanja ocenjujejo potrebo po večji pomoči. Še

posebej nas zanimajo razlike v ocenah glasbenih zmožnosti glede na dokončano srednjo šolo in formalno glasbeno izobraževanje pred študijem.

Metodologija

Metoda

V raziskavi je bila uporabljena deskriptivna in kavzalno-neeeksperimentalna metoda empiričnega pedagoškega raziskovanja.

Vzorec

V raziskavo je bilo vključenih 122 študentov 1. letnika študijskega programa Predšolska vzgoja na UP PEF. Vzorec je bil izbran namensko in neslučajnostno, saj smo k sodelovanju povabili tiste redne študente, ki so v študijskem letu 2016/17 obiskovali predmet Glasbeni jezik. Največ vprašanih študentov je srednješolsko izobraževanje zaključilo na srednji vzgojiteljski šoli (67,8 %), sledijo študentje, ki so zaključili druge 4-letne strokovne šole (17,4 %), razmeroma malo je študentov, ki so srednješolsko izobraževanje zaključili na programu splošne gimnazije (9,9 %), ter študentov, ki so zaključili druge programe (5,0 %). 43,4 % anketirancev poroča, da niso bili vključeni v nobeno formalno glasbeno izobraževanje, 56,6 % pa jih je bilo vključenih v formalno glasbeno izobraževanje.

Proces zbiranja podatkov

Za namen raziskave smo oblikovali vprašalnik, ki je bil namenjen širši raziskavi, v tem prispevku pa se osredotočamo na rezultate, ki smo jih dobili iz dveh vsebinskih sklopov, in sicer: (1) ocena lastnih glasbenih zmožnosti ter (2) potreba po pomoči na različnih področjih glasbenega izobraževanja. Prvi sklop je sestavljalo 8 trditev o glasbenih zmožnostih, ki so jih anketiranci ocenjevali na petstopenjski ocenjevalni lestvici (pri čemer je ocena 5 pomenila odlično, ocena 1 pa manj uspešno). Drugi sklop je vseboval 12 trditev, ki so se nanašale na potrebe po pomoči na posameznih področjih glasbenega izobraževanja. Svoje potrebe so anketiranci prav tako ocenjevali na petstopenjski ocenjevalni lestvici, in sicer je ocena 5 pomenila, da potrebujejo zelo veliko pomoči, ocena 1 pa, da pomoči ne potrebujejo. Poleg dveh navedenih vsebinskih sklopov smo iz vprašalnika črpali tudi nekatere podatke o zaključeni srednji šoli, vključenosti v formalno glasbeno izobraževanje, vključenosti v različne oblike glasbenega izobraževanja ter o tem, kako pogosto se sedaj ukvarjajo z glasbo.

Veljavnost vprašalnika smo zagotovili s tem, da smo vprašalnik sestavili z relevantno literaturo ter ga predhodno sondažno preizkusili. Zanesljivost smo preverili z metodo notranje konsistentnosti, pri čemer Crombachov α koeficient kaže na izjemno visoko zanesljivost za sklopa *ocena lastnih glasbenih zmožnosti* ($\alpha = 0,906$) in *potrebe po pomoči na različnih področjih glasbenega izobraževanja* ($\alpha = 0,952$). Objektivnost vprašalnika smo zagotovili z enotnimi, enopomenskimi navodili in uporabo anketnih vprašanj zaprtega tipa ter petstopenjske ocenjevalne lestvice. Dodatno so k objektivnosti

pripomogla enotna, enopomenska in natančna navodila za izpolnjevanje ter nevodeno zbiranje podatkov.

Proces obdelave podatkov

Z namenom ugotavljanja, kako so se študentje doslej glasbeno izraževali ter kako pogosto se sedaj ukvarjajo z glasbo, smo uporabili osnovno deskriptivno statistiko. To smo uporabili tudi za preverjanje ocene glasbenih zmožnosti ter ocene potreb po pomoči na različnih glasbenih področjih. Za ugotavljanje razlik v oceni posameznih glasbenih zmožnosti ter področij potreb glasbenega izraževanja glede na zaključeno srednješolsko izraževanje smo po predhodnem preverjanju normalnosti porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov preizkus) ter homogenosti varianc (Levenov preizkus) uporabili preizkus analize variance. Za preverjanje razlik v oceni posameznih glasbenih zmožnosti ter področij potreb glasbenega izraževanja glede na vključenost v formalno glasbeno izraževanje pa smo uporabili t-preizkus za neodvisne vzorce. V primerih, ko predpostavka o homogenosti varianc ni bila upravičena, smo uvedli Welchovo aproksimativno metodo t-preizkusa.

Rezultati

V nadaljevanju najprej predstavljamo, kje vse so se študentje glasbeno izraževali ter kako pogosto se sedaj ukvarjajo z glasbo. Nato prikažemo, kako so študentje ocenili posamezne glasbene zmožnosti, zatem pa še oceno potrebe po pomoči na različnih področjih glasbenega izraževanja. Sledijo rezultati, ki se nanašajo na razlike v teh dveh sklopih glede na zaključeno srednjo šolo.

Glasbeno izraževanje

Preglednica 1: Glasbeno izraževanje študentov

<i>Glasbeno izraževanje</i>	<i>Da</i>	<i>Ne</i>	<i>Skupaj</i>
Zaključena nižja glasbena šola.	19 (15,6 %)	103 (84,4 %)	122 (100,0 %)
Zaključenih nekaj (vsaj trije) razredov nižje glasbene šole.	17 (13,9 %)	105 (86,1 %)	122 (100,0 %)
Obiskovanje glasbenih inštrukcij.	9 (7,4 %)	112 (92,6 %)	121 (100,0 %)
Večletno petje v pevskem zboru.	41 (33,6 %)	81 (66,4 %)	122 (100,0 %)
Večletno sodelovanje v glasbeni skupini.	9 (7,6 %)	110 (92,4 %)	119 (100,0 %)
Večletno glasbeno samoizraževanje (tečajji na internetu).	6 (4,9 %)	116 (95,1 %)	122 (100,0 %)
Življenje v glasbeno bogatem družinskem okolju (starši/sorojenci so glasbeniki).	11 (9,1 %)	110 (90,9 %)	121 (100,0 %)

Pri vsaki od navedenih oblik glasbenega izraževanja (preglednica 1) lahko razberemo, da se večina vprašanih študentov ni udeležila tovrstnega izraževanja. Tako so nizki deleži študentov, ki so zaključili nižjo glasbeno šolo (15,6 %), ter tistih, ki so zaključili

vsaj tri leta nižje glasbene šole ali živeli v glasbeno bogatem družinskem okolju (9,1 %). Posebno so nizki deleži študentov, ki so obiskovali glasbene inštrukcije (7,4 %), sodelovali v glasbeni skupini (7,6 %) ali se glasbeno samoizobraževali (4,9 %). Največ študentov (33,6 %) pa se je izobraževalo na način, da so več let peli v pevskem zboru.

Pogostost ukvarjanja z glasbo

Preglednica 2: Pogostost ukvarjanja z glasbo

<i>Dejavnosti</i>	<i>Redko, nikoli</i>	<i>Nekajkrat na mesec</i>	<i>Večkrat na mesec</i>	<i>Večkrat na teden</i>	<i>Vsak dan</i>	<i>Skupaj</i>
Petje.	7 (5,8 %)	22 (18,3 %)	13 (10,8 %)	33 (27,5 %)	45 (37,5 %)	120 (100,0 %)
Igranje na glasbila.	48 (39,3 %)	27 (22,1 %)	33 (27,0 %)	10 (8,2 %)	4 (3,3 %)	122 (100,0 %)
Poslušanje glasbe.	3 (2,5 %)	-	4 (3,3 %)	8 (6,6 %)	106 (86,9 %)	122 (100,0 %)
Pisanje glasbe.	103 (84,4 %)	10 (8,2 %)	6 (4,9 %)	1 (0,8 %)	2 (1,6 %)	122 (100,0 %)
Improviziranje (izmišljanje/ Ustvarjanje glasbe).	78 (67,2 %)	20 (17,2 %)	10 (8,6 %)	5 (4,3 %)	3 (2,6 %)	116 (100,0 %)
Obiskovanje glasbenih prireditiv.	53 (44,2 %)	41 (34,2 %)	17 (14,2 %)	5 (4,2 %)	4 (3,3 %)	120 (100,0 %)
Sledenje informacijam o glasbi, glasbenikih, prireditvah na internetnih straneh.	22 (18,2 %)	35 (28,9 %)	34 (28,1 %)	19 (15,7 %)	11 (9,1 %)	121 (100,0 %)
Branje knjig o glasbi in glasbenikih.	88 (72,1 %)	23 (18,9 %)	5 (4,1 %)	3 (2,5 %)	3 (2,5 %)	122 (100,0 %)
Posedovanje zbirke glasbenih posnetkov.	47 (39,5 %)	29 (24,4 %)	16 (13,4 %)	13 (10,9 %)	14 (11,8 %)	119 (100,0 %)
Pogovarjanje o glasbi in glasbenih prireditvah s prijatelji in drugimi.	27 (22,1 %)	32 (26,2 %)	31 (25,4 %)	18 (14,8 %)	13 (10,7 %)	122 (100,0 %)

Podatki v preglednici 2 kažejo, da vprašani študenti pogosto poslušajo glasbo in pojejo, redkeje pa igrajo na glasbila, improvizirajo in pišejo glasbo. Tako velika večina vprašanih študentov (93,5 %) večkrat na teden oziroma vsak dan posluša glasbo. Sklepamo, da jo v večini primerov poslušajo doma, saj slaba polovica (44,2 %) redko ali nikoli ne obiše glasbenih prireditiv. Dobra polovica (65,0 %) jih vsak dan ali večkrat na teden poje,

manjši delež (12,5 %) pa jih igra na glasbila. Pisanje glasbe in branje knjig o glasbi nista pogosti aktivnosti vprašanih študentov. Dobra polovica (57 %) večkrat na mesec sledi glasbenim informacijam na spletnih straneh, manjši delež (25,5 %) pa se o glasbi pogovarja s prijatelji.

Strokovnjaki ugotavljajo povezave med preferencami učitelja in njegovim ravnanjem, predvsem v povezavi z elementi prikritega kurikulumu, ki je lahko dobrodošel del odprtega kurikulumu (Lepičnik Vodopivec, 2004; Kroflič, 2002). Raziskava o glasbenih preferencah vzgojiteljev v slovenskih vrtcih je pokazala, da sta najbolj zastopani dejavnosti v pripravah vzgojiteljev na vzgojno-izobraževalno delo petje in poslušanje glasbe, najmanj pa ustvarjanje (Denac, 2012). Večletna raziskava spremljanja pogostosti izvajanja glasbenih dejavnosti v slovenskih vrtcih je pokazala, da je večina glasbenih dejavnosti (70 %) povezanih s petjem, tretjina (33,7 %) s poslušanjem glasbe (33,7 %) in igranjem na glasbila (30,0 %), nizek delež (13,0 %) dejavnosti pa je namenjen glasbenemu ustvarjanju (Borota, 2013). Zanimivo je, da podobna razmerja pogostosti ukvarjanja z glasbo ugotavljamo tudi pri študentih v naši raziskavi.

Glasbene zmožnosti študentov

Preglednica 3: Ocena glasbenih zmožnosti študentov

<i>Glasbene zmožnosti</i>	<i>n</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>	\bar{X}	<i>s</i>
Berem notni zapis v violinskem ključu.	121	1	5	3,33	1,28
Glasbo pojem/igram po posluhu.	120	1	5	3,03	1,25
Glasbo pojem/igra po notnem zapisu.	122	1	5	2,74	1,21
Berem notni zapis v basovskem ključu.	122	1	5	2,68	1,25
Razumem osnovne glasbene pojme, npr. tempo, dinamika, agogika, artikulacija.	122	1	5	2,65	1,09
Znam analizirati zapisano enoglasno melodijo.	121	1	5	2,55	1,21
V notnem zapisu znam določiti tonaliteto (dur, mol) in taktovski način.	121	1	5	2,55	1,23
Pišem glasbo.	122	1	5	1,74	1,02

Legenda: n – numerus, min. – minimalna vrednost, max. – maksimalna vrednost, \bar{X} aritmetična sredina, s – standardni odklon.

Kot lahko razberemo iz preglednice 3, študentje v povprečju svoje glasbene zmožnosti na začetku študija ocenjujejo nizko. Najvišje v povprečju ($\bar{X} = 3,33$, $s = 1,28$) ocenjujejo zmožnost branja notnega zapisa v violinskem ključu ter petje oz. igranje glasbe po posluhu ($\bar{X} = 3,03$, $s = 1,25$). Sledijo zmožnost petja oz. igranja glasbe po notnem zapisu ($\bar{X} = 2,74$, $s = 1,21$), branje notnega zapisa v basovskem ključu ($\bar{X} = 2,68$, $s = 1,25$) in razumevanje osnovnih glasbenih pojmov ($\bar{X} = 2,65$, $s = 1,09$). Še nižje v povprečju ocenjujejo zmožnost analize zapisane enoglasne melodije ($\bar{X} = 2,55$, $s = 1,21$), določanja tonalitete in taktovskega načina na podlagi notnega zapisa ($\bar{X} = 2,55$, $s = 1,23$), najnižje pa študentje ocenjujejo zmožnost pisanja glasbe ($\bar{X} = 1,74$, $s = 1,02$). Tudi v primerljivi

raziskavi na vzorcu študentov 1. in 3. letnika predšolske vzgoje na Pedagoški fakulteti Univerze v Zagrebu je bilo ugotovljeno, da študenti svoje osnovno- in srednješolsko izobraževanje ter poznavanje glasbenega področja nasploh na začetku študija ocenjujejo kot slabo (Blašković, 2014).

Preglednica 4: Ocena potreb po pomoči na posameznih področjih glasbenega izobraževanja

Področje glasbenega izobraževanja	n	min.	max.	\bar{X}	s
Branje notnega zapisa enoglasne melodije.	122	1	5	2,66	1,42
Branje notnega zapisa ritma.	121	1	5	2,73	1,34
Petje na splošno.	122	1	5	2,86	1,30
Igranje na ritmična glasbila.	120	1	5	2,93	1,25
Oblikovanje enostavnega notnega zapisa.	122	1	5	3,04	1,26
Igranje na kljunasto flavto.	121	1	5	3,08	1,30
Analiza notnega zapisa.	122	1	5	3,20	1,15
Igranje na klavir.	118	1	5	3,31	1,29
Dirigiranje.	120	1	5	3,42	1,25
Igranje na ksilofon.	120	1	5	3,46	1,26
Vokalna tehnika.	118	1	5	3,51	1,13
Ustvarjanje glasbe.	121	1	5	3,53	1,25

Legenda: n – numerus, min. – minimalna vrednost, max. – maksimalna vrednost, \bar{X} – aritmetična sredina, s – standardni odklon.

Kot je razvidno iz preglednice 4, študentje v povprečju ocenjujejo, da najmanj potreb po pomoči potrebujejo pri branju notnega zapisa enoglasne melodije ($\bar{X} = 2,66$, $s = 1,42$), nekoliko več pomoči potrebujejo za branje notnega zapisa ritma ($\bar{X} = 2,73$, $s = 1,34$), petju na splošno ($\bar{X} = 2,86$, $s = 1,30$) in igranju na ritmična glasbila ($\bar{X} = 2,93$, $s = 1,25$). Več potreb po pomoči izražajo za oblikovanje enostavnega notnega zapisa ($\bar{X} = 3,04$, $s = 1,26$), igranje na kljunasto flavto ($\bar{X} = 3,08$, $s = 1,30$) ter analizo notnega zapisa ($\bar{X} = 3,20$, $s = 1,15$). Največ pomoči potrebujejo pri igranju klavirja ($\bar{X} = 3,31$, $s = 1,29$), dirigiranju ($\bar{X} = 3,42$, $s = 1,25$), igranju na ksilofon ($\bar{X} = 3,46$, $s = 1,26$), vokalni tehniki ($\bar{X} = 3,51$, $s = 1,13$) ter ustvarjanju glasbe ($\bar{X} = 3,53$, $s = 1,25$). Ugotovljamo, da študenti na začetku študija največ pomoči potrebujejo pri izvajanju glasbe. Razveseljiva je ugotovitev, da prepoznavajo potrebo po razvoju vokalne tehnike, še posebej, ker je petje elementarna oblika glasbenega izražanja otrok (Blašković, 2014), ki se ga učijo s posnemanjem (Denac, 2010; Blašković, 2015). Raziskava na vzorcu slovenskih in hrvaških študentov je pokazala, da na razvoj pevskih sposobnosti študentov predšolske vzgoje vplivata kakovost osnovno- in srednješolskega izobraževanja na glasbenem področju ter sodelovanje v občolskih glasbenih dejavnostih (Blašković, 2015).

Razlike v oceni posameznih glasbenih zmožnosti glede na zaključeno srednješolsko izobraževanje

Preglednica 5: Razlike v oceni posameznih glasbenih zmožnosti glede na zaključeno srednješolsko izobraževanje

Glasbena zmožnost	Zaključena srednja šola	n	\bar{X}	S	Preizkus homogenosti varianc		Analiza variance	
					F	P	F	P
Pišem glasbo.	Splošna gimnazija	12	1,42	0,51	1,428	0,239	1,399	0,247
	Srednja vzgojiteljska šola	82	1,85	1,11				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	1,43	0,87				
	Drugo	6	1,67	0,81				
	Skupaj	121	1,73	1,02				
Glasbo pojem/igram po notnem zapisu.	Splošna gimnazija	12	1,58	0,79	2,140	0,101	9,082	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	82	3,06	1,04				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	2,10	1,22				
	Drugo	6	2,67	1,86				
	Skupaj	121	2,73	1,21				
Glasbo pojem/igram po posluhu.	Splošna gimnazija	12	2,92	1,08	1,725	0,160	1,034	0,381
	Srednja vzgojiteljska šola	80	3,15	1,21				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	2,62	1,35				
	Drugo	6	3,00	1,67				
	Skupaj	119	3,03	1,25				
Berem notni zapis v violinskem ključu.	Splošna gimnazija	12	2,58	1,62	0,357	0,784	10,185	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	82	3,72	0,99				
	Druga 4-letna strokovna šola	20	2,30	1,34				
	Drugo	6	3,00	1,54				
	Skupaj	120	3,33	1,28				
Berem notni zapis v basovskem ključu.	Splošna gimnazija	12	1,75	0,96	3,385	0,645	8,500	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	82	3,05	1,08				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	2,00	1,34				
	Drugo	6	2,00	1,67				
	Skupaj	121	2,69	1,25				

V notnem zapisu znam določiti tonaliteto (dur, mol) in taktovski način.	Splošna gimnazija	12	1,33	0,65	4,547	0,782	14,185	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	81	2,96	1,08				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	1,67	0,91				
	Drugo	6	2,17	1,83				
	Skupaj	120	2,53	1,23				
Znam analizirati zapisano enoglasno melodijo.	Splošna gimnazija	12	1,67	0,88	2,180	0,094	7,009	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	81	2,86	1,12				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	1,90	1,04				
	Drugo	6	2,17	1,83				
	Skupaj	120	2,54	1,21				
Razumem osnovne glasbene pojme, npr. tempo, dinamika, agogika, artikulacija.	Splošna gimnazija	12	2,33	1,07	0,043	0,988	2,802	0,043
	Srednja vzgojiteljska šola	82	2,83	1,06				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	2,19	1,07				
	Drugo	6	2,17	1,16				
	Skupaj	121	2,64	1,09				

Legenda: n – numerus, \bar{X} aritmetična sredina, s – standardni odklon, F – vrednost Levenovega preizkusa, P – statistična pomembnost, F – vrednost preizkusa analize variance, P – statistična pomembnost.

Rezultati analize variance kažejo, da med študentkami, ki so zaključile različne srednješolske programe, obstajajo statistično značilne razlike v oceni zmožnosti igranja oz. petja glasbe po notnem zapisu ($F = 9,082$, $P = 0,000$), branja notnega zapisa v violinskem ključu ($F = 10,185$, $P = 0,000$), branja notnega zapisa v basovskem ključu ($F = 8,500$, $P = 0,000$), določanja tonalitete in taktovskega načina na podlagi notnega zapisa ($F = 14,185$, $P = 0,000$), analize zapisane enoglasne melodije ($F = 7,009$, $P = 0,000$) ter razumevanja osnovnih glasbenih pojmov ($F = 2,802$, $P = 0,043$). Za vse navedene zmožnosti velja, da jih najvišje ocenjujejo študentje, ki so pred vključitvijo v visokošolsko izobraževanje zaključili program srednje vzgojiteljske šole. Srednje vrednosti ocen kažejo, da glasbene zmožnosti pretežno najnižje ocenjujejo tiste študentke, ki so zaključile gimnazijske programe. Med študentkami, glede na zaključene srednješolske programe, ni razlik pri pisanju glasbe, petju in igranju na glasbila. Sklepamo na povezave z neformalnim izobraževanjem, saj je dobra tretjina anketirank (33,6 %) več let pela v pevskih zborih.

Razlike v oceni potreb na posameznih področjih glasbenega izobraževanja glede na zaključeno srednješolsko izobraževanje

Preglednica 6: Razlike v oceni potreb na posameznih področjih glasbenega izobraževanja glede na zaključeno srednješolsko izobraževanje

Glasbena zmožnost	Zaključena srednja šola	n	\bar{X}	S	Preizkus homogenosti varianc		Analiza variance	
					F	P	F	P
Branje notnega zapisa enoglasne melodije.	Splošna gimnazija	12	3,42	1,56	1,219	0,449	4,664	0,004
	Srednja vzgojiteljska šola	82	2,37	1,32				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,43	1,43				
	Drugo	6	2,67	1,36				
	Skupaj	121	2,67	1,43				
Branje notnega zapisa ritma.	Splošna gimnazija	12	3,17	1,40	0,246	0,864	2,193	0,093
	Srednja vzgojiteljska šola	81	2,56	1,33				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,29	1,27				
	Drugo	6	2,50	1,22				
	Skupaj	120	2,74	1,34				
Petje na splošno.	Splošna gimnazija	12	3,25	0,75	2,719	0,084	0,874	0,457
	Srednja vzgojiteljska šola	82	2,80	1,41				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,05	1,02				
	Drugo	6	2,33	1,36				
	Skupaj	121	2,87	1,30				
Igranje na kljunasto flavto.	Splošna gimnazija	12	4,00	1,12	0,964	0,412	8,976	0,000
	Srednja vzgojiteljska šola	81	2,74	1,16				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	4,00	1,26				
	Drugo	6	2,67	1,50				
	Skupaj	120	3,08	1,30				
Igranje na ksilofon.	Splošna gimnazija	12	4,00	1,04	0,420	0,739	1,614	0,190
	Srednja vzgojiteljska šola	81	3,37	1,27				
	Druga 4-letna strokovna šola	20	3,70	1,21				
	Drugo	6	2,83	1,47				
	Skupaj	119	3,46	1,26				

Igranje na ritmična glasbila.	Splošna gimnazija	12	3,50	1,24	0,266	0,850	1,507	0,216
	Srednja vzgojiteljska šola	80	2,80	1,30				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,19	1,07				
	Drugo	6	2,67	1,03				
	Skupaj	119	2,93	1,26				
Igranje na klavir	splošna gimnazija	12	3,92	1,31	2,004	0,117	2,788	0,044
	srednja vzgojiteljska šola	80	3,10	1,21				
	druga 4-letna strokovna šola	19	3,84	1,21				
	Drugo	6	3,33	1,86				
	Skupaj	117	3,32	1,29				
Vokalna tehnika.	Splošna gimnazija	12	4,17	0,83	0,807	0,492	1,847	0,143
	Srednja vzgojiteljska šola	81	3,37	1,15				
	Druga 4-letna strokovna šola	19	3,63	1,0				
	Drugo	5	3,60	1,51				
	Skupaj	117	3,50	1,14				
Dirigiranje.	Splošna gimnazija	12	4,17	0,83	0,847	0,471	4,229	0,007
	Srednja vzgojiteljska šola	81	3,17	1,28				
	Druga 4-letna strokovna šola	20	4,00	0,97				
	Drugo	6	3,50	1,37				
	Skupaj	119	3,43	1,25				
Analiza notnega zapisa.	Splošna gimnazija	12	3,67	1,30	1,621	0,188	1,627	0,187
	Srednja vzgojiteljska šola	82	3,06	1,10				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,52	1,25				
	Drugo	6	3,17	0,98				
	Skupaj	121	3,21	1,15				
Oblikovanje enostavnega notnega zapisa.	Splošna gimnazija	12	3,50	1,16	0,966	0,0681	1,552	0,205
	Srednja vzgojiteljska šola	82	2,91	1,27				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,43	1,24				
	Drugo	6	2,83	0,75				
	Skupaj	121	3,06	1,25				

Ustvarjanje glasbe.	Splošna gimnazija	12	3,83	0,93	0,911	0,438	0,783	0,506
	Srednja vzgojiteljska šola	82	3,46	1,23				
	Druga 4-letna strokovna šola	21	3,81	1,28				
	Drugo	5	3,20	1,64				
	Skupaj	120	3,55	1,23				

Legenda: n – numerus, \bar{X} aritmetična sredina, s – standardni odklon, F – vrednost Levenovega preizkusa, P – statistična pomembnost, F – vrednost preizkusa analize variance, P – statistična pomembnost.

Rezultati analize variance za preverjanje potreb na posameznih področjih glasbenega izobraževanja kažejo, da med študenti, ki so zaključili različne programe srednješolskega izobraževanja, obstajajo statistično značilne razlike v branju notnega zapisa enoglasne melodije ($F = 4,664$, $P = 0,004$), igranju na kljunasto flavto ($F = 0,976$, $P = 0,000$), igranju na klavir ($F = 2,788$, $P = 0,044$), dirigiranju ($F = 4,229$, $P = 0,007$). Izkaže se, da za branje notnega zapisa enoglasne melodije potrebujejo največ pomoči študentje, ki so zaključili druge 4-letne šole ($\bar{X} = 3,43$, $s = 1,43$) in splošne gimnazije ($\bar{X} = 3,42$, $s = 1,56$), najmanj pomoči pa študentje, ki so zaključili srednjo vzgojiteljsko šolo ($\bar{X} = 2,37$, $s = 1,32$). Slednji izkazujejo tudi najmanjšo potrebo po pomoči pri igranju na klavir ($\bar{X} = 3,10$, $s = 1,21$) in dirigiranju ($\bar{X} = 3,17$, $s = 1,28$). Za obe zmožnosti velja tudi, da največjo potrebo izražajo študentje, ki so zaključili gimnazijo. Ko gre za zmožnost igranja na kljunasto flavto, se izkaže, da najmanj pomoči potrebujejo študentje, ki so zaključili druge štiriletne srednje šole ($\bar{X} = 2,67$, $s = 1,50$).

Razlike v oceni posameznih glasbenih zmožnosti glede na vključenost v formalno glasbeno izobraževanje

Preglednica 7: Razlike v oceni posameznih glasbenih zmožnosti glede na vključenost v formalno glasbeno izobraževanje

Glasbena zmožnost	Vključenost v formalno glasbeno izobraževanje	n	\bar{X}	s	Preizkus homogenosti varianc		T- preizkus za neodvisne vzorce		
					F	P	t	g	2P
Pišem glasbo.	Ne	53	1,40	0,66	16,476	0,000	-3,591*	110,873	0,000
	Da	69	2,00	1,17					
Glasbo pojem/igra po notnem zapisu.	Ne	53	2,26	1,02	3,239	0,074	-4,013	120	0,000
	Da	69	3,10	1,22					
Glasbo pojem/igram po posluhu.	Ne	52	2,58	1,12	0,510	0,476	-3,678	118	0,000
	Da	68	3,38	1,23					
Berem notni zapis v violinskem ključu.	Ne	53	2,92	1,28	0,594	0,442	-3,195	119	0,002
	Da	68	3,65	1,19					
Berem notni zapis v basovskem ključu.	Ne	53	2,23	1,08	0,505	0,479	-3,679	120	0,000
	Da	69	3,03	1,27					
V notnem zapisu znam določiti tonaliteto (dur, mol) in taktovski način.	Ne	52	2,17	1,08	2,975	0,087	-2,963	119	0,004
	Da	69	2,83	1,28					
Znam analizirati zapisano enoglasno melodijo.	Ne	52	2,21	1,05	2,170	0,143	-2,756	119	0,007
	Da	69	2,81	1,27					
Razumem osnovne glasbene pojme, npr. tempo, dinamika, agogika, artikulacija.	Ne	53	2,23	,93	,455	,501	-3,928	120	,000
	Da	69	2,97	1,11					

Legenda: n – numerus, \bar{X} – aritmetična sredina, s – standardni odklon, F – vrednost Levenovega preizkusa, P – statistična pomembnost, t – vrednost t-preizkusa, g – stopinje prostosti, P – statistična pomembnost.

Opomba: *Welchov aproksimativni preizkus.

Rezultati t-preizkusa za neodvisne vzorce kažejo, da med študenti, ki so bili vključeni v formalno glasbeno izobraževanje, in tistimi, ki v takšno izobraževanje niso bili vključeni, obstaja statistično značilna razlika v vseh navedenih zmožnostih. Kot je bilo pričakovati, svoje glasbene zmožnosti v povprečju višje ocenjujejo študenti, ki so bili vključeni v formalno glasbeno izobraževanje.

Razlike v oceni potreb na posameznih področjih glasbenega izobraževanja glede na vključenost v srednješolsko izobraževanje

Preglednica 8: Razlike v oceni potreb na posameznih področjih glasbenega izobraževanja glede na vključenost v formalno glasbeno izobraževanje

Področje glasbenega izobraževanja	Vključenost v formalno glasbeno izobraževanje	n	\bar{X}	s	Preizkus homogenosti varianc		t-preizkus za neodvisne vzorce		
					F	P	t	g	2P
Branje notnega zapisa enoglasne melodije	Ne	53	2,92	1,37	,030	,863	1,781	120	,078
	Da	69	2,46	1,45					
Branje notnega zapisa ritma	Ne	53	2,92	1,25	,197	,658	1,427	119	,156
	Da	68	2,57	1,40					
Petje na splošno	Ne	53	3,23	1,12	,579	,448	2,798	120	,006
	Da	69	2,58	1,36					
Igranje na kljunasto flavto	Ne	53	3,38	1,19	,315	,576	2,236	119	,027
	Da	68	2,85	1,34					
Igranje na ksilofon	Ne	53	3,89	1,01	1,009	,317	3,454	118	,001
	Da	67	3,12	1,34					
Igranje na ritmična glasbila	Ne	52	3,19	1,20	,304	,582	2,001	118	,048
	Da	68	2,74	1,26					
Igranje na klavir	Ne	51	3,76	1,08	,032	,858	3,536	116	,001
	Da	67	2,96	1,33					
Vokalna tehnika	Ne	51	3,76	0,95	1,372	,244	2,168	116	,032
	Da	67	3,31	1,23					
Dirigiranje	Ne	52	3,67	1,09	,431	,513	1,983	118	,050
	Da	68	3,22	1,33					
Analiza notnega zapisa	Ne	53	3,34	1,07	,094	,760	1,200	120	,232
	Da	69	3,09	1,21					
Oblikovanje enostavnega notnega zapisa	Ne	53	3,30	1,13	,000	,987	2,026	120	,045
	Da	69	2,84	1,32					
Ustvarjanje glasbe	Ne	53	3,83	1,10	,265	,608	2,382	119	,019
	Da	68	3,29	1,31					

Legenda: *n* – numerus, \bar{X} aritmetična sredina, *s* – standardni odklon, *F* – vrednost Levenovega preizkusa, *P* – statistična pomembnost, *t* – vrednost t-preizkusa, *g* – stopinje prostosti, *P* – statistična pomembnost

Kot je razvidno iz preglednice 8, se statistično značilne razlike med študenti, ki so se glasbeno formalno izobraževali, in tistimi, ki teh izkušenj nimajo, kažejo pri petju na

splošno ($t = 2,798$, $g = 120$, $2P = 0,006$), igranju na kljunasto flavto ($t = 2,236$, $g = 119$, $2P = 0,027$), ksilofon ($t = 3,454$, $g = 118$, $2P = 0,001$), ritmična glasbila ($t = 2,001$, $g = 118$, $2P = 0,048$), klavir ($t = 3,536$, $g = 116$, $2P = 0,001$), vokalni tehniki ($t = 2,168$, $g = 116$, $2P = 0,032$), oblikovanju enostavnega notnega zapisa ($t = 2,026$, $g = 120$, $2P = 0,045$) ter ustvarjanju glasbe ($t = 2,382$, $g = 119$, $2P = 0,019$). Tudi ko gre za potrebe po izobraževanju na določenih glasbenih področjih, se izkaže, da so le-te bolj izražene pri študentih, ki niso bili vključeni v formalno glasbeno izobraževanje.

Sklep

Na visokošolski strokovni študijski program Predšolske vzgoje se vpisujejo študenti iz različnih srednješolskih programov, z različnim glasbenim znanjem in izkušnjami, pridobljenimi v formalnem, neformalnem ter informalnem glasbenem izobraževanju. Visoka raven doseganja zelenih učnih izidov in razvoja kompetentnosti za vzgojno-izobraževalno delo v vrtcu na glasbenem področju je pogojena s kakovostjo izobraževanja študentov. Kot učinkovit pristop k najuspešnejšemu doseganju učnih izidov in razvoju glasbene kompetentnosti študentov opredeljujemo notranjo učno diferenciacijo in individualizacijo izobraževanja študentov. Poseben izziv pri tem je skupno izgrajevanje pristopov h glasbenemu opismenjevanju odraslih v času študija.

Z raziskavo smo dobili vpogled v glasbene izkušnje študentov pred izobraževanjem in njihove potrebe po pomoči na začetku študija. Povzemamo ga z naslednjimi ugotovitvami. Večina študentov nima kontinuiranega formalnega glasbenega izobraževanja. Najpogosteje so si glasbene izkušnje pridobili v neformalnih oblikah izobraževanja, kot je petje v pevskih zborih. Najpogostejši stik z glasbo imajo pri poslušanju glasbe in petja. Do ocene lastnih glasbenih zmožnosti na začetku študija so kritični. Glasbene zmožnosti ocenjujejo nizko. Glede na dejstvo, da je več kot polovica študentov zaključila srednješolski program predšolska vzgoja, nas ne preseneča ugotovitev, da najvišje v povprečju ocenjujejo zmožnost branja enostavnega notnega zapisa, petja in igranja po posluhu. Študenti na splošno ocenjujejo, da bodo največ pomoči potrebovali pri igranju na glasbila, dirigiranju, razvoju vokalne tehnike in ustvarjanju glasbe. Največ pomoči potrebujejo študenti, ki so zaključili gimnazijske srednješolske programe in programe drugih strokovnih srednjih šol. Najmanj pa tisti, ki so zaključili srednješolski program predšolska vzgoja. Razlike v ocenah glasbenih zmožnosti so se pokazale tudi glede na vključenost v formalno glasbeno izobraževanje. Kot je bilo pričakovati, ti študentje glasbene zmožnosti v povprečju ocenjujejo višje.

Glede na dobljene rezultate ugotavljamo, da je individualizacija glasbenega izobraževanja študentov na fakulteti nujna. Poleg kontinuiranega glasbenega izobraževanja v vertikali srednješolskega izobraževanja in formalnih oblik glasbenega izobraževanja je treba v večji meri spodbujati neformalno in informalno glasbeno izobraževanje kot obliko vseživljenjskega učenja ter način zagotavljanja kontinuitete glasbenega razvoja odraslih. Več pozornosti je treba nameniti informalnemu glasbenemu učenju, še posebej v interaktivnih virtualnih okoljih, ki omogočajo avtentične glasbene izkušnje poslušanja in ustvarjanja glasbe. Pri tem se nakazuje tudi smer nadaljnjega razvoja visokošolske didaktike v povezovanju neformalnih in informalnih oblik glasbenega učenja in poučevanja.

Literatura

Blaškovič, J. (2014). Glasbeni profil študentov predšolske vzgoje glede na njihovo predhodno izobraževanje. *Glasbenopedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, zv. 20, str. 51–70.

Blaškovič, J. (2015). *Pevsko izobraževanje študentov predšolske vzgoje na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem* (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo. Ljubljana.

Blaškovič, J. (2016). Ocena pridobljenih znanj in sposobnosti študentov predšolske vzgoje na glasbenem področju na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem. *Glasba v šoli in vrtcu*, 19(3/4), str. 30–40.

Borota, B. (2013). *Glasbene dejavnosti in vsebine*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.

Borota, B. in Kovačič Divjak, A. (2015). *Dejavnosti glasbenega opismenjevanja*. Koper: Univerzitetna založba Annales.

Denac, O. (2010). *Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu*. Ljubljana: Debora.

Denac, O. (2012). Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok. *Revija za elementarno izobraževanje*, 5(4), str. 29–38.

Education system in Slovenia (2003). Ljubljana: Ministry of Education.

Folkestad, G. (2006). Formal and informal learning situations or practices vs formal and informal ways of learning. *British Journal of Music Education*, 23(2), str. 135–145.

Gardner, H. (1995). *Razsežnosti uma. Teorija o več inteligencah*. Ljubljana: Tangram.

Gordon, E. (1997). *Learning Sequences in Music. Skill, Content and Patterns. A Music Learning Theory*. Chicago: GIA Publications.

Groenestijn, M. (2011). Numeracy as a basis for lifelong learning in the European union countries. *Andragoška spoznanja*, 14(4), str. 83–92. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-E336V25V/c2eeeb95-947d-4b9f-9848-4a57463d50cc/PDF> (18.11.2019).

Hanken, I. M. (2016). Peer learning in specialist higher music education. *Arts and Humanities in Higher education*, 15(3/4), str. 364–375.

Jaffurs, S. E. (2004). The impact of informal music learning practices in the classroom, or how I learned how to teach from a garage band. *International Journal of Music Education*, 22(3), str. 189–200.

Kalin, J., Vogrinc, J. in Valenčič Zuljan, M. (2009). Pomen učne individualizacije in diferenciacije pri zagotavljanju motiviranosti učencev. Medved Udovič, V., Cotič, M. in Cencič, M. (ur.). *Pouk v družbi znanja*. Koper: Pedagoška fakulteta. Str. 12–20.

Kroflič, R. (2002). *Izbrani pedagoški spisi. Vstop v kurikularne teorije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Lebler, D. (2008). Popular music pedagogy: peer learnig in practise. *Music Education Research*, 10(2), str. 193–213.

Lepičnik Vodopivec, J. (2004). Empatija vzgojiteljic kot element skritega kurikulumu v vrtcu. *Sodobna pedagogika*, 55(2), str. 140–151.

Levinson, J. (1990). Musical Literacy. *The Journal of Aesthetic Education*. 24(1), 17–30.

meNet učni izidi pri izobraževanju učiteljev glasbe (2010). Pridobljeno s menet.mdw.ac.at/menetsite/Medien/meNetLearningOutcomes_EN_DE_SI.pdf (18.11.2019).

Mills, J. in McPherson G. E. (2006). Musical literacy. McPherson, G. (ur.): *The child as musician. A handbook of musical development*. Oxford: Oxford University Press. Str. 155–172.

Niermann, F., Hennessy, S., Vugt, de A., Malmberg, I. (2008). The meNet project and the learnig outcomes in music teacher training. *Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, zv. 10, str. 7–24.

Predšolska vzgoja – Opis programa od vpisa v 1. letnik v študijskem letu 2016/17 dalje. (b. d.). [https://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_\(vs\)/od_2016-2017/](https://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_(vs)/od_2016-2017/). (18.11.2019).

Razdevšek-Pučko, C. (b. d.). Kompetence učiteljev. <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/kompetence.pdf>. (18.11.2019).

Rotar Pance, B. (2008). Izobraževanje učiteljev glasbe v evropskih državah v projektu meNet. *Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, zv. 10, str. 25–39.

Sloboda, J. A. (2001). *The Musical Mind. The Cognitive Psychology of Music*. Oxford: Oxford University Press.

Strmčnik, F. (2001). *Didaktika*. Ljubljana: Znanstveni inštitut filozofske fakultete.

Summary

Students from various secondary schools and with a wide range of musical knowledge and experience enter the Preschool Education study programme at University of Primorska, Faculty of Education. The initial teacher education practice indicates the need to differentiate and to individualize music education in relation to musical literacy of adults. With an aim to provide students' optimal development in musical literacy, we wanted to get an insight about their musical abilities and experience and their need for support in developing musical literacy during the initial teacher education at the faculty.

The study included 122 first year Preschool Education students. The majority of respondents completed their secondary education at the specialised secondary school for preschool teachers. Nearly half of the students have never been enrolled in any form of formal music education. Data were gathered via questionnaire and processed on the level of descriptive and inferential statistics.

The results indicate that students most often listen to music and sing. In general, they assess their musical abilities as rather low. The lowest scores were obtained by the students who had completed high school programmes and other (vocational) secondary programmes. The highest scores were shown by the students who had completed specialised secondary school programme for preschool teachers and the ones who have participated in (various forms of) formal musical education. In general, the highest scores were obtained in being able to read musical scores. The highest level of support will be needed in playing the instruments, conducting, developing vocal technique and in creating music.

The results show that the individualisation of music education is absolutely needed within the initial teacher education. In addition to continuing music education in the vertical of secondary school education and formal music education, it is necessary to promote non-formal and informal music education as a form of lifelong learning and ensuring the continuity in musical development of the adults. More attention should be paid to informal music education, with an emphasis on interactive virtual environments which allow authentic musical experiences of listening and creating music. Also, higher education didactic should develop in the direction of linking non-formal and informal forms of music teaching and learning.